

Innhold

Forord	11
-------------------------	-----------

Kapittel 1 Fattigdom i en norsk velferdskontekst	13
---	-----------

Ivan Harsløf og Sissel Seim

Et dynamisk perspektiv	16
Marginalisering og sosial eksklusjon.	18
Det aktuelle politiske ordskiftet rundt fattigdom i Norge	20
Forskning om fattigdom	23
Fattigdomsbegrepet – og de ulike måtene det brukes på i antologien	23
Oversikt over kapitlene	25
Veien videre? Arbeidslinjen og velferdsapparatet	29

Kapittel 2 Fattigdom som mangel på sosialt aksepterte levekår	34
--	-----------

Tone Fløtten og Axel West Pedersen

Innledning.	34
Jakten på en vitenskapelig fattigdomsdefinisjon.	37
Hva er akseptable levekår i dagens Norge?	40
Den vet best hvor skoen trykker ...?	46
Konstruksjon av deprivasjonsindeks og fattigdomsmål.	49
Konsekvenser for målingen av fattigdom	52
Sammenfatning og konklusjoner	56

Kapittel 3 Sosialhjelpsdynamikk i Norge 62

Espen Dahl og Thomas Lorentzen

Innledning	62
Å tenke dynamisk	63
Forskning på sosialhjelpsdynamikk	70
Mot en dynamisk sosialpolitikk?	76

Kapittel 4 Arbeidsmarginalisering og fattigdom blant langtidsmottakere av sosialhjelp i 1990 og 2005 80

Sille Ohrem Naper, Kjetil van der Wel og Knut Halvorsen

Innledning	80
Sosialhjelp i 1990 og 2005	82
Om å sammenligne: presentasjon av data	87
Endringer i bakgrunnskjennetegn	89
Arbeidsmarginalisering: erfaring, vilje og evne	91
Arbeidsmotivasjon	99
Sosialhjelpsmottakere og fattigdom	101
Oppsummering og diskusjon	106
Sosialpolitiske implikasjoner	108

Kapittel 5 Arbeidsledighet og økonomisk marginalisering i Norden 111

Øyvind Bergwitz

Innledning	111
Teoretisk og sosialpolitisk perspektiv	112
Stønadsreglene ved arbeidsledighet i Norden	115
Definisjoner av undersøkelsens variabler	117
Deskriptiv statistikk	119
Multivariate analyser	122
Drøfting	131
Appendiks	134

Kapittel 6 Sosial tillit blant langtidsmottakere av sosialhjelp: betydningen av fattigdom og oppvekstvilkår 135

Ira Malmberg-Heimonen

Innledning	135
Tillit som et sentralt element i sosial kapital-teorien	136
Formålet med studien	140

Data og metoder	140
Variasjoner i det sosiale tillitsnivået	142
Sosial tillit sett i et dynamisk perspektiv	144

**Kapittel 7 Langvarig økonomisk sosialhjelp i barnefamilier:
fattigdomsfelle for foreldre og barn? 148**

Vidar Hjelmtveit

Innledning	148
Bakgrunn, metode og datagrunnlag	149
Foreldrenes situasjon	149
Barnas situasjon	160
Konklusjon	170

Kapittel 8 «Det handler ikke bare om penger.»

Barnevernsbarn og fattigdom 171

Ingeborg Marie Helgeland

Bakgrunn og problemstillinger	171
Fattigdom	172
Habitus – det kroppslige merket	174
Kapital – økonomiske, sosiale og kulturelle ressurser	174
Sosiale felt	175
Barnevernsbarns opplevelse av å være fattige	176
Mangel på sosialt nettverk og støtte fra familien – ensomhet . . .	179
Barnevernsbarnas og deres foreldres helse	180
Varigheten av fattigdom, kulturell kapital og sosial klasse	181
Når fattige barnevernsbarn skal klare seg selv	183
Konklusjon. Hva kan gjøres?	183

Kapittel 9 Fattige barns rett til økonomisk hjelp 186

Mons Oppedal

Innledning	186
Menneskerettighetenes betydning for norsk rett	188
Oversikt over gjeldende rett	190
Hvilken økonomisk standard har barn rett til?	190
Retten til en tilfredsstillende levestandard etter barnekonvensjonen artikkel 27 og ØSK artikkel 11	192
Hvilken økonomisk standard sikrer sosialtjenesteloven § 5-1? . .	195
Samlet drøftelse	197

Ansvaret for oppfyllelse av forpliktelsene	201
Barnets prosessuelle rettigheter.	203
Barnets rett til å bli hørt.	203
Undersøkelsene av barnets økonomiske behov.	205
Barns selvstendige prosessuelle rettigheter i saker om sosialhjelp	206
Avslutning	207

**Kapittel 10 30 centimeter tekstil. Klesdrakt og inkludering
i arbeidslivet 208**

Marianne Rugkåsa

Metode og data	209
Møte med sosialkontoret	210
Sara forteller om kontakten med sosialkontoret	212
Saksbehandleren forteller om kontakten med Sara.	215
Forvaltningsmessige rammer og maktutøvelse	217
Samhandling mellom Sara og saksbehandleren	219
30 centimeter for mye eller for lite?	222

Kapittel 11 Gjennom det siste sikkerhetsnettet? 224

Steinar Stjernø og Therese Saltkjel

Bakgrunn og materiale.	226
Oppvekst: familie, skole og venner.	229
Arbeidsmarkedet: «Hvordan skaffe meg jobb? Jeg har spurt i flere år»	232
Helse, rus og uførhet	234
Ekteskap, vennskap og naboskap	238
Fattigdom: «Jeg var uten mat og penger og strømmen var stengt»	241
Erfaringer med det offentlige velferdsapparatet: «Jeg har følelsen av å ha prøvd alt»	243
Hos Bymisjonen og Frelsesarmeen: «Kan komme som en er – uten å føle at en er et krek»	246
Avslutning	252
Vedlegg	255

Kapittel 12 Fattigdom som grunnlag for kollektiv handling... 257*Sissel Seim*

Innledning.....	257
Fattighuset.....	258
Utvikling av kollektiv handling blant fattige og marginale grupper på 1990-tallet.....	259
Metodologisk perspektiv.....	261
Teoretiske perspektiver.....	262
Hva var bakgrunnen for mobilisering til kollektiv handling blant fattige på 1990-tallet?.....	265
Problemer med mobilisering og kontinuitet.....	266
Hva bidro til kontinuitet?.....	272
Utfordringer videre.....	277
Litteratur.....	281
Stikkord.....	306